

Riksantikvarieämbetets föreskrifter och allmänna råd om fornlämningsförklaring och metallsökare (2016:1);

KRFS 2016:1

Utkom från trycket
den 7 juni 2016

beslutade den 23 maj 2016.

Med stöd av 10 § kulturmiljöförordningen (1988:1188) föreskriver Riksantikvarieämbetet följande om verkställigheten av 2 kap. kulturmiljölagen (1988:950).

Kapitel 1 Fornlämningsförklaring

Inledande bestämmelser

1 § Bestämmelserna i 1 kap. 2-6 §§ dessa föreskrifter tillämpas vid prövning enligt 2 kap. 1 a § andra stycket kulturmiljölagen (1988:950) om fornlämningsförklaring som syftar till att skydda kulturhistoriskt värdefulla lämningar tillkomna eller förlista 1850 eller senare.

Förutsättningar för fornlämningsförklaring

2 § En lämning efter människors verksamhet som är tillkommen 1850 eller senare – eller i fråga om fartyg förlist 1850 eller senare – kan förklaras för fornlämning om

1. den utgör en fornlämning enligt 2 kap. 1 § andra stycket och tredje stycket kulturmiljölagen (1988:950), och
2. det finns särskilda skäl. Särskilda skäl föreligger om lämningen bedöms ha ett högt kulturhistoriskt värde.

3 § Länsstyrelsen ska bedöma en lämningens kulturhistoriska värde utifrån dess potential som källa för att utvinna eller förmedla kunskap om lämningen och dess kulturhistoriska sammanhang.

Allmänna råd till 1 kap. 3 §

En lämningens kulturhistoriska sammanhang bör avgränsas funktionellt, tidsmässigt och rumsligt.

4 § Ett ärende om fornlämningsförklaring kan endast initieras av länsstyrelsen.

Allmänna råd till 1 kap. 4 §

I de fall länsstyrelsen får in förslag om att fornlämningsförklara viss lämning och länsstyrelsen inte avser initiera ärende om denna lämning, kan länsstyrelsen meddela detta utan föregående utredning.

5 § Innan beslut om fornlämningsförklaring fattas, ska länsstyrelsen förvissa sig om att det har skett en besiktning av lämningen.

Allmänna råd till 1 kap. 5 §

Underlag (förutom besiktningen) för bedömningen av om en lämning bör fornlämningsförklaras kan utgöras av relevant information från

- a) Riksantikvarieämbetets fornminnesinformationssystem,
- b) historiska kartor,
- c) ortnamn,
- d) kunskapsunderlag framtagna av kommuner, länsstyrelser eller museer samt miljökonsekvensbeskrivningar enligt miljöbalken som kommit till länsstyrelsens kännedom,
- e) resultat från arkeologiska utredningar, förundersökningar och undersökningar,
- f) skriftliga källor och annat arkivmaterial, samt
- g) annan information om lämningen som kommit till länsstyrelsens kännedom.

Beslut om fornlämningsförklaring

6 § Ett beslut om fornlämningsförklaring kan gälla en enstaka lämning eller ett flertal lämningar.

Beslutet ska innehålla

1. lämningens RAÄ-nummer i Riksantikvarieämbetets fornminnesinformationssystem eller en tillfällig arbetsidentitet,
2. lämningstyp och beskrivning av lämningen i enlighet med Riksantikvarieämbetets fornminnesinformationssystem,
3. antagande om lämningens tillkomsttid,
4. de särskilda skälen för fornlämningsförklaringen med angivande av på vilket sätt och i vilken grad lämningen bedöms ha ett högt kulturhistoriskt värde, samt
5. lämningens geografiska position och utbredning angiven på en karta.

Beslutet ska skickas för kännedom till kommunen. Länsstyrelsen ska utöver sin skyldighet enligt 3 § kulturmiljöförordningen (1988:1188) att genast sända en kopia av beslutet till Riksantikvarieämbetet, även tillse att ny och förändrad information om lämning meddelas Riksantikvarieämbetet genom det fastställda formuläret för registrering i fornminnesinformationssystemet.

Inledande bestämmelser

1 § Bestämmelserna i 2 kap. 2-11 §§ dessa föreskrifter tillämpas vid prövning enligt 2 kap. 18-20 §§ kulturmiljölagen (1988:950) om tillstånd att använda och medföra metallsökare som syftar till att möjliggöra användning av metallsökare utan att skada fornlämningar och fornyfynd.

Ansökan om tillstånd

2 § Ansökan om tillstånd att använda och medföra metallsökare ska innehålla

1. verksamhetens ändamål med angivande av varför sökanden vill använda och medföra metallsökare samt hur verksamheten ska genomföras,
2. personnummer eller motsvarande identitetsuppgifter eller organisationsnummer och kontaktuppgifter för den person som tillståndet ska gälla för,
3. under vilken period sökanden vill använda och medföra metallsökare, och
4. det geografiska område där sökanden vill använda och medföra metallsökare, med områdets begränsning markerad på bifogad karta i tillräckligt stor skala med kartskalan angiven,
5. kontaktuppgifter till fastighetsägaren, och
6. samtycke från fastighetsägaren om ändamålet inte omfattas av allemansrätten.

Om ansökan inte uppfyller kraven ovan kan ansökan avvisas.

Allmänna råd till 2 kap. 2 §

Om ändamålet innebär att sökanden gör annat inom annans fastighet än att färdas och vistas hänsynsfullt utanför fastighetsägarens hemfridszon, krävs samtycke från fastighetsägaren. Att gräva upp föremål kräver således samtycke från fastighetsägaren, vilket länsstyrelsen bör informera eventuella sökanden om inför ett ansökningsförfarande.

Tillståndsprövning

3 § Tillstånd att använda och medföra metallsökare ska inte ges om det finns hög risk för att fornyfynd påträffas eller att fornlämning skadas enligt 2 kap. 6 § kulturmiljölagen (1988:950).

Länsstyrelsen ska i ett tillståndsärende inhämta beslutsunderlag från Riksantikvarieämbetets fornminnesinformationssystem.

Länsstyrelsen kan bevilja ansökan delvis genom att undanta delar av det sökta området.

Allmänna råd till 2 kap. 3 §

Hög risk för att fornyfynd påträffas och att därmed skada på fornlämning kan uppstå, föreligger när det i eller vid området finns kända fornlämningar eller när det är sannolikt att okända fornlämningar finns i eller vid området. Bedömningen av om tillstånd ska ges bör vara restriktiv.

För att kunna bedöma sannolikheten för att det finns okända fornlämningar krävs det information om markslag, topografi och fornlämningsbild i och vid området som ansökan avser.

Om länsstyrelsen bedömer att underlag utöver Riksantikvarieämbetets fornminnesinformationssystem behövs för att bedöma risken för skada på fornlämning, kan länsstyrelsen även ta del av bland annat

- a) historiska kartor,
- b) ortnamn,
- c) kunskapsunderlag framtagna av kommuner, länsstyrelser eller museer samt miljökonsekvensbeskrivningar enligt miljöbalken som kommit till länsstyrelsens kännedom,
- d) resultat från arkeologiska utredningar, förundersökningar och undersökningar,
- e) skriftliga källor och annat arkivmaterial, samt
- f) annan relevant information om fornlämningar och fornyfynd som kommit till länsstyrelsens kännedom.

4 § Med vetenskaplig forskning hos det allmänna enligt 2 kap. 19 § första stycket 2 kulturmiljölagen (1988:950) avses den forskning som bedrivs vid universitet och högskolor samt museer där stat, kommun eller landsting utövar bestämmande inflytande. Även vetenskaplig forskning där myndigheter är delaktiga som beställare eller utförare kan omfattas.

Beslut om tillstånd

5 § Tillstånd kan beviljas för en fysisk person eller en juridisk person.

Allmänna råd till 2 kap. 5 §

Den som använder och medför metallsökare bör medföra tillståndsbeslutet.

6 § Giltighetstiden ska anpassas efter det geografiska området och syftet med användningen.

Allmänna råd till 2 kap. 6 §

Giltighetstiden för tillståndet bör inte överstiga 1 år.
Om skäl finns kan tillstånd beviljas för längre tid.

7 § Beslutet ska utöver vad som anges i 2 kap. 19 § tredje stycket kulturmiljölagen (1988:950) innehålla

1. det geografiska område där tillståndet gäller, med områdets begränsning markerad på bifogad karta i tillräckligt stor skala med kartskalan angiven, och
2. upplysning om att metallsökaranvändningen ska avbrytas och länsstyrelsen kontaktas om fornyfynd eller fornlämning påträffas.

Beslut om avslag ska innehålla motivering till risken för att fornyfynd kan påträffas eller att risk för skada på fornlämning kan uppstå.

Länsstyrelsen bör i beslutet upplysa om annan relevant lagstiftning.

8 § Länsstyrelsen kan förena tillståndet med skäligen villkor såsom om att tillståndsinnehavaren ska

1. meddela när avsökning påbörjas och avslutas, och
2. skriftligen redovisa eventuella fornynd som påträffas samt geografisk position för fyndplatsen.

9 § Tillståndsinnehavaren ska avbryta metallsökaranvändningen och kontakta länsstyrelsen om en tidigare okänd fornlämning eller fornynd påträffas.

Länsstyrelsen kan återkalla hela eller delar av tillståndet om tidigare okänd fornlämning eller fornynd påträffas.

Generella tillstånd för näringsverksamhet

10 § Näringsverksamhet som inte innebär risk för att skada fornlämning eller att påträffa fornynd kan erhålla generella tillstånd. I dessa fall kan ett generellt tillstånd lämnas för ett större område såsom en kommun eller ett län för en längre tid än ett år.

Bestämmelserna i 2 kap. 2 § första stycket 4–6, 2 kap. 3 § andra stycket samt 2 kap. 7 § första stycket 1 gäller inte generella tillstånd. Det geografiska området ska dock anges i ansökan och i beslut om generellt tillstånd.

Uppföljning

11 § Länsstyrelsen ska följa upp att dess beslut efterlevs.

Allmänna råd till 2 kap. 11 §

Länsstyrelsen bör anmäla information om fornlämningar till Riksantikvarieämbetets fornminnesinformationssystem på fastställt formulär.

IKRAFTTRÄDANDEBESTÄMMELSER

Dessa föreskrifter träder i kraft den 1 juli 2016.

På Riksantikvarieämbetets vägnar

LARS AMRÉUS

Catharina Sojde

